

Rosencrantz & Co.

Corpuri și timp

Oana STOICA

Distribuie cu:

Aparut in Dilema veche, nr. 564, 4-10 decembrie 2014

• **Corp la corp.** Echipa spectacolului: **Iudith Ardeleanu, Marius Armașu, Mihaela Bîrleci, Margareta Eschenazy, Renée Necleevici, Pompiliu Sterian, Eva Szemler Lendvay, Dorotea Weissbuch, Gabriela Anghel, Steliana Anghel, Rodica Dumitrache, Cristina Focșa, Ani One, Ilie Zan, Vlad Arghir, Alexandra Carastoian, Carmen Coțofană, Paul Dunca, Alice Monica Marinescu, Mihaela Michailov, Katia Pascariu, Cătălin Rulea, David Schwartz. Centrul de Artă Comunitară VÎRSTA4, Asociația ADO și Căminul „Moses Rosen“.**

Am fost de mai multe ori acolo, în sala de sport a Căminului „Moses Rosen“, sala lor de spectacol. Îi știu din show-urile anterioare – *Moses Stories, Vîrsta obiectelor, O istorie fizică, Post-scriptum* – în care și-au spus poveștile. Le simt suferința, chiar dacă ei nu o spun deschis. Le cunosc preferințele și antipatiile. Le intuiesc personalitatea. Le văd mâinile care tresar inconștient pe genunchi, brăzdate de riduri. Stau cuminți pe scaune și privesc cum vin spectatorii. Așteaptă, dar nu mai au răbdare. Este al cincilea spectacol în cinci ani. Proiectul VÎRSTA4 – în care un grup de tineri artiști (Alice Monica Marinescu, Mihaela Michailov, Katia Pascariu, David Schwartz, Paul Dunca, Cătălin Rulea – a cărui muzică live, un rock blues, patinează *cool* spectacolul) au susținut ateliere de teatru, dans, fotografie – i-a trezit. Sînt bătrîni, obosiți, împovărați, trecutul a fost nemilos cu ei, prezentul nu este cel pe care și l-ar fi dorit, sînt fragili și nu le place asta, dar acum pot să vorbească, pot să povestească totul, cuiva care ascultă. Pot să trăiască în miezul lucrurilor, nu în afara lor. La sfîrșitul spectacolelor, Pompiliu Sterian vorbește mereu despre recunoștința lor pentru cei tineri, care i-au reactivat, prelungindu-le viața. Are 95 de ani și un blog. Refuză să fie bătrîn. Acum e motiv de sărbătoare în Cămin, proiectul VÎRSTA4 împlinește cinci ani și au o nouă premieră.

Rezidenții Căminului „Moses Rosen“, cu mai multă sau mai puțină experiență, de viață și de azil, sînt deja vedete. Iudith Ardeleanu îmi zîmbește ștrengărește de pe scaunul unde și-a ascuns silueta micuță. Este vorbăreață și veselă, deși poveștile ei, toate despre dragoste, sînt triste. Pompiliu Sterian a dispărut puțin, aveam să înțeleg mai tîrziu de ce: pentru că deschide spectacolul, făcîndu-și o intrare specială, „costumat“ în bătrîn. Margareta Eskenazy pare să plîngă. Are mereu ochii umezi. Nu știu dacă plînge din cauza trecutului îndepărtat, care a adus-o, în vremuri grele, din Uzbekistan în România, un drum lung cu nopți dormite prin parcuri, sau pentru cel apropiat, cînd a fost evacuată din casă și a rămas cu lucrurile în stradă. Eva Szemler Lendvay zîmbește blînd. Mereu am simțit-o detașată, înțelegătoare și cumva resemnată. Pare să poarte cu ea o mare tristețe. Este poetă, traducătoare și critic literar. Pe Dorotea Weissbuch am remarcat-o în *O istorie fizică* pentru că... dansează foarte bine. Are ureche muzicală și ritmul în sînge. Este un om luminos, nu am văzut-o niciodată înnegurată. Marius Armașu tace serios. El este întotdeauna precis, își face rolul cu exactitate, nu divaghează. Comunică atît cît e necesar. Am crezut mult timp că este trist. De fapt, este mereu preocupat pentru că își poartă boala cu el ca pe un însoțitor de care trebuie să aibă grijă. Mihaela Bîrleci este

nou venită în spectacole, a mai jucat într-o variantă a *Istoriei fizice*. Și ea tace, dar este emoționată. Își așteaptă rîndul cu nerăbdare. Renée Necleevici joacă pentru prima dată. Figura ei serioasă, aspră, sculptată pare neclintită. Vorbește calm, execută mișcările cu atenție. Uneori își pierde orientarea și Pompiliu Sterian o îndrumă elegant. Dacă aș alege o imagine pentru poveștile rezidenților de la Căminul „Moses Rosen“, aceasta ar fi chipul lui Renée: tăcut și suferind.

Corp la corp este un spectacol *site specific* în care „experții vieții“ deconstruiesc microuniversul cotidian prin performarea relațiilor și a ritualurilor de coabitare din Cămin. Structurat pe ore, conform cu programul unei zile, *Corp la Corp* este un teatru al uzurii în care fragilitatea fizică și psihică este ocrotită printr-un cocon care include grijă, prietenie, ajutor, acceptare, înțelegere. Și, desigur, mica bucurie a cafelei, leitmotivul spectacolului, o plăcere negociată cu tandrețe. Și nu este vorba aici de lichidul maroniu care însoțește diminețile, ci de pretextul pentru apropierea umană care alungă singurătatea, ajută neputința, alină durerea, liniștește angoasele. *Corp la corp* este povestea unei solidarități neverbalizate între rezidenții Căminului și personalul medical (medicii și asistentele apar pentru prima dată pe scenă), a unei vieți împreună. Căci pentru cei implicați profesional în activitatea Căminului – doctorița Steliana Anghel cu micile bucurii zilnice aduse rezidenților (bomboane, cafea), psihologul Ilie Zan, cel care repară suflete și obiecte, asistenta Gabi Anghel, îndrumătoare blîndă, kinetoterapeuta Cristina Focșa, grijulie și veselă, ergoterapeuta Rodica Dumitrache, mîngîietoare cu doinele ei, Ani One, care mînuiește atent aparatele cu lumină pentru calmarea durerile articulare – munca depășește cadrul unui serviciu cu orar fix. Cei mai mulți au venit pentru o perioadă scurtă de timp și au rămas aici. Pentru că munca lor este parte din viața rezidenților. Corpurile fragile sînt susținute de mîini care alină. Viața se trăiește împreună, de aceea doctorei Anghel i se spune uneori „mami“. La masa de prînz sînt discuții, nemulțumiri, pretenții, sîcîieli mărunte care condimentează relațiile. O atmosferă cunoscută. Căminul este o familie.

Nu pot privi spectacolele de la „Moses Rosen“ cu detașare. După spectacolele lor, formele elaborate de teatru mi se par artificiale. Accept greu metafora, după ce îi văd pe rezidenți cum își performează viața, nu pe cea de odinioară, ci pe cea de acum, cînd timpul e crud. Medi Dinu, la 106 ani, s-a retras din spectacole. Bertha Liebovici nu mai e. Le simt absența ca un reproș: „Vino să ne vezi acum, nu aștepta, nu întîrzia.“ Mi se pare o urgență să îi ascult. Știu că timpul lor e scurt. Știu că au tristeți ascunse diplomatic în zîmbete și emoții. Poate Căminul a fost singura sau cea mai bună opțiune, dar nu și-au dorit asta. Sînt prizonieri în propria viață. Durerea lor răzbate mocnit și trebuie să-mi șterg ochelarii cu colțul eșarfei pe care niciodată nu o găsesc repede cînd am nevoie. Dacă spectacolul apare în programul cultural al Capitalei, mergeți să îi vedeți. Nu este timp pentru ezitări. Laaa muuulți aaani! Tort pentru cei cinci ani de VÎRSTA4, fotografie de grup, pahare de plastic cu șampanie. Încă o zi a trecut în Cămin.

Oana Stoica este critic de teatru.

Foto: VÎRSTA4

Distribuie cu:

Aparut in Dilema veche, nr. 564, 4-10 decembrie 2014